

Sygn. akt IV CSK 569/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)
SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)
SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa Gminy Miasta C.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń Wzajemnych T. z siedzibą w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 kwietnia 2013 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 25 maja 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Powodowa Gmina dochodzi zapłaty kwoty 239.696,34 zł jako sumy gwarancyjnej z gwarancji ubezpieczeniowej. Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo do wysokości 119.848,10 zł, a w pozostałej części oddalił je. Po rozpoznaniu apelacji obu stron sporu, Sąd Apelacyjny, uwzględniając apelację pozwanego ubezpieczyciela, wyrokiem reformatoryjnym oddalił powództwo, oddalając zarazem apelację powódki oraz zasądził od powódki koszty procesu za obie instancje.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjął je za własne. Jednym z ustaleń było to, że do wezwania o zapłatę z dnia 11 października 2010 r., skierowanego przez powódkę do pozwanego ubezpieczyciela, załączono protokół zawierający stwierdzenie wykonawcy o niemożliwości wykonania instalacji oraz oświadczenie Burmistrza powodowej Gminy o odstąpieniu od umowy z wykonawcą, a także pisma kierowane do wykonawcy przed odstąpieniem przez powódkę od umowy.

Uzasadniając zmianę wyroku przez oddalenie powództwa w całości Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny Sądu Okręgowego, że powódka wypełniła wszystkie wymogi formalne stawiane beneficjentowi w dokumencie gwarancji ubezpieczeniowej. W ocenie Sądu drugiej instancji, gwarancją ubezpieczeniową objęto roszczenia beneficjenta w stosunku do wykonawcy powstałe na skutek niewykonania jak i nienależytego wykonania umowy podstawowej, a umowa ta nie została wykonana wobec czego beneficjent odstąpił od umowy.

Sąd Apelacyjny uznał, że nie wystąpiła formalna przesłanka zapłaty sumy gwarancyjnej, ponieważ powódka nie złożyła kompletnego wezwania do zapłaty spełniającego wymogi formalne określone w § 3 gwarancji ubezpieczeniowej, w konsekwencji czego gwarancja utraciła ważność, zaś zobowiązanie pozwanego gwaranta wygasło. Ocenę tę uzasadnił Sąd odwoławczy wynikającym z § 3 gwarancji ubezpieczeniowej obowiązkiem powódki dołączenia do wezwania dokumentu uzasadniającego roszczenie z tytułu niewykonania bądź nienależytego wykonania umowy, którego to obowiązku powódka nie wykonała, dołączając

jedynie oświadczenie o odstąpieniu od umowy, bez wskazania nawet jakie roszczenie z tego tytułu w stosunku do wykonawcy powstało i w jakiej wysokości i bez jakiegokolwiek tytułu uzasadniającego to roszczenie. Sąd Apelacyjny uznał nadto, że dokumentami w rozumieniu § 3 gwarancji nie mogą być pisma powódki kierowane do wykonawcy w czasie trwania łączącej ich umowy, ponieważ z pism tych nie wynika jakie roszczenie i w jakiej wysokości służy beneficjentowi wobec wykonawcy.

Strona powodowa zaskarżyła w całości wyrok Sądu Apelacyjnego opierając skargę kasacyjną na zarzutach mieszczących się w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej. Zarzuciła błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 3 gwarancji ubezpieczeniowej i art. 354 k.c. i art. 353¹ k.c. Naruszenie wskazanych przepisów uzasadniła powódka wyprowadzeniem przez Sąd Apelacyjny z treści gwarancji ubezpieczeniowej wniosku, że do wezwania o zapłatę należało dołączyć dokument uzasadniający roszczenie z tytułu niewykonania bądź nienależytego wykonania umowy, a także określający wysokość roszczenia do wykonawcy. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej powódka przyznaje, że jej pismo z dnia 11 października 2010 r., skierowane do pozwanego z wezwaniem o zapłatę sumy gwarancyjnej, rzeczywiście nie określa wysokości roszczenia powódki wobec wykonawcy to jednak spełnia wszelkie wymogi wynikające z prawidłowego odczytania warunków przedmiotowej gwarancji bankowej. W ocenie skarżącej, załączone do wezwania pisma kierowane do wykonawcy dokumentują sposób dochodzenia do podjęcia decyzji o odstąpieniu od umowy, a więc stanowią uzasadnienie roszczenia zgłaszanego wobec gwaranta.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wynikająca z art. 65 k.c. tzw. kombinowana metoda wykładni oświadczeń woli wymaga od sądu, przy dokonywaniu wykładni umowy, w pierwszej kolejności ustalenia znaczenia słów użytych w umowie przez strony dokonujące tej czynności prawnej. Sąd stwierdzając bowiem, że strony w sposób tożsamy rozumiały użyte w umowie sformułowania, ze względu na brzmienie art. 65 § 2 k.c. nakazującego w pierwszej kolejności badać zgodną wolę stron niż dosłowne brzmienie umowy, jest związany dokonaną przez nie zgodną interpretacją postanowień umowy. Dopiero w przypadku braku porozumienia stron co do rozumienia treści złożonych

przez nie oświadczeń woli, do dokonania ich wykładni zastosowanie ma wynikająca z art. 65 k.c. dyrektywa interpretacyjna, nakazująca tłumaczyć oświadczenia woli tak, jak wymagają tego, ze względu na okoliczności, w których złożone zostały, zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje (tzw. obiektywny wzorzec wykładni oświadczeń woli, por. np. wyrok SN z dnia 30 października 2008 r., sygn. akt II CSK 263/08, niepubl.; uchwała SN z dnia 29 czerwca 1995 r., sygn. akt III CZP 66/95; publ. OSNC 1995, nr 12, poz. 168, wyrok SN z dnia 22 lutego 2002 r., sygn. akt V CKN 931/00, niepubl.; wyrok SN z dnia 8 października 2004 r., sygn. akt V CK 670/03, publ. OSNC 2005, nr 9, poz. 162).

W skardze kasacyjnej strona powodowa, powołując się na naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej z dnia 22 kwietnia 2010 r., kwestionuje prawidłowość przyjętego przez Sąd Apelacyjny stanowiska, że przedłożone przez skarżącą pozwanemu Towarzystwu Ubezpieczeń Wzajemnych T.– wraz z oryginałem wezwania do zapłaty opiewającego na kwotę 239.696,34 zł – protokół zawierający oświadczenie prezesa zarządu spółki K. sp. z o.o. o niemożliwości wykonania umowy dotyczącej realizacji zadania, oświadczenie burmistrza miasta C. o odstąpieniu od umowy oraz pisma kierowane do wykonawcy przed odstąpieniem od umowy nie spełniają przewidzianej przez § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej przesłanki aktualizującej obowiązek pozwanego towarzystwa ubezpieczeniowego spełnienia świadczenia wynikającego z umowy gwarancji ubezpieczeniowej w postaci złożenia gwarantowi przez beneficjenta gwarancji oryginału pisemnego wezwania do zapłaty wraz z kopią dokumentu uzasadniającego roszczenie. Zdaniem skarżącej, reguły językowe, kontekst faktyczny w jakich złożono stosowne oświadczenia woli, wskazują, że § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej odwołuje się w swej treści do roszczenia przysługującego beneficjentowi względem gwaranta, a w konsekwencji przekazane gwarantowi w dniu 11 października 2010 r. dokumenty, wraz z wezwaniem do zapłaty kwoty 239.696,39 zł, wskazują na istnienie roszczenia przysługującego powodowej Gminie wobec pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych T. (*vide*: s. 4 skargi kasacyjnej).

Zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej, wobec tak przytoczonej w skardze kasacyjnej argumentacji

na jego poparcie, nie zasługuje na uwzględnienie. Zwrócić bowiem należy uwagę, że podstawową rolę przy wykładni oświadczeń woli złożonych w formie pisemnej stanowi dokument, w którym nadano określone brzmienie interpretowanym oświadczeniom woli. W procesie wykładni oświadczeń woli złożonych w formie pisemnej zasadnicze znaczenie należy zatem nadać językowym regułom znaczeniowym. Odwołanie się do reguł językowych – co należy podkreślić – ze względu na brzmienie art. 65 § 2 k.c., nie może jednak stanowić wyłącznej podstawy ustalenia sensu złożonych przez strony oświadczeń woli. W świetle art. 65 § 2 k.c. wykładnia umowy wymaga bowiem analizy zgodnego zamiaru stron i celu umowy, którą należy dokonywać z uwzględnieniem całego kontekstu oświadczeń badanych w aspekcie treści, jak i okoliczności w których zostały one złożone (por. wyrok SN z dnia 23 kwietnia 2009, sygn. akt IV CSK 558/08, publ. Biul. SN 2009, nr 7, poz. 11; wyrok SN z dnia 10 października 2003 r., sygn. akt II CK 104/02, niepubl.; wyrok SN z dnia 14 listopada 2008 r., sygn. akt V CSK 174/08, niepubl.; wyrok SN z dnia 13 stycznia 2005 r., sygn. akt IV CK 448/04, niepubl.). Oznacza to zatem, że sąd, kierując się wynikającymi z art. 65 k.c. dyrektywami wykładni umowy, powinien brać pod uwagę nie tylko postanowienia spornego fragmentu umowy, lecz również uwzględniać inne związane z nim postanowienia umowy, a nawet kontekst faktyczny w którym projekt umowy sporządzono, jak również kontekst w którym umowę zawierano (por. wyrok SN z dnia 8 lipca 2004 r., sygn. akt IV CK 582/03, niepubl.).

Przedstawione powyżej reguły wykładni oświadczeń woli wyrażonych w formie pisemnej zostały w sposób prawidłowy zastosowane przez Sąd drugiej instancji przy wykładni § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej z dnia 22 kwietnia 2010 r. Wbrew twierdzeniom strony skarżącej, trafne są również przyjęte przez Sąd Apelacyjny wnioski interpretacyjne związane z określeniem wspólnej woli stron odnośnie do ujętych w § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej przesłanek aktualizujących obowiązek gwaranta spełnienia świadczenia na rzecz beneficjenta w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy dotyczącej realizacji zadania pn. „Budowa boiska piłkarskiego ze sztuczną trawą przy ul. R. w C. – Etap I”.

Wykładnia § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej, jak słusznie przyjął Sąd drugiej instancji, powinna uwzględniać inne postanowienia umowy, w tym przede wszystkim brzmienie § 1 i 2 umowy. Z przywołanych postanowień umowy wynika, że przedmiotem zabezpieczenia w zawartej w dniu 22 kwietnia 2010 r. umowie gwarancji ubezpieczeniowej były roszczenia przysługujące beneficjentowi gwarancji względem spółki K. sp. z o.o. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zadania pn. „Budowa boiska piłkarskiego ze sztuczną trawą przy ul. R. w C. – Etap I” (§ 2 umowy gwarancji ubezpieczeniowej). Odpowiedzialność gwaranta została przy tym ograniczona sumą gwarancyjną do wysokości kwoty 239.696,34 zł (§ 1 umowy gwarancji ubezpieczeniowej). Na podstawie § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej pozwany zobowiązał się do zapłaty kwoty roszczenia na rzecz powodowej Gminy (beneficjenta gwarancji) w terminie 14 dni od dnia doręczenia oryginału pisemnego wezwania do zapłaty wraz z kopią dokumentu uzasadniającego roszczenie. Zestawienie brzmienia § 2 i § 3 umowy gwarancji bankowej wskazuje, że aktualizacja obowiązku gwaranta z tytułu udzielonej gwarancji związana została z obowiązkiem przedłożenia przez beneficjenta, wraz z oryginałem wezwania do zapłaty, kopii dokumentów wskazujących na istnienie roszczenia beneficjenta względem spółki K. sp. z o.o. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy na realizację zadania pn. „Budowa boiska piłkarskiego ze sztuczną trawą przy ul. R. w C. – Etap I”. Przedmiotem zabezpieczenia umową gwarancji ubezpieczeniowej były bowiem wyłącznie roszczenia beneficjenta względem spółki K. sp. z o.o. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania realizacji zadania pn. „Budowa boiska piłkarskiego ze sztuczną trawą przy ul. R. w C. – Etap I” (§ 2 umowy gwarancji ubezpieczeniowej). Wynikający z § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej obowiązek przedłożenia przez powodową Gminę (beneficjenta gwarancji) „kopii dokumentu uzasadniającego roszczenie” dotyczył zatem dokumentów wskazujących na istnienie określonej wysokości roszczenia przysługującego Gminie względem spółki K. sp. z o.o. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania powyższej umowy, gdyż te jednocześnie pozwały dopiero na określenie istnienia i zakresu obowiązku świadczenia pozwanego Towarzystwa w tytułu udzielonej gwarancji ubezpieczeniowej.

Mając powyższe na względzie stwierdzić należy, że Sąd Apelacyjny zasadnie przyjął, iż dokumenty przedstawione w dniu 11 października 2010 r. przez powodową Gminę pozwanemu Towarzystwu Ubezpieczeń Wzajemnych T. wraz z oryginałem wezwania do zapłaty nie spełniały wymogów określonych w § 3 umowy gwarancji ubezpieczeniowej. Zarówno protokół zawierający oświadczenie prezesa zarządu spółki K. sp. z o.o. o niemożliwości wykonania umowy dotyczącej realizacji zadania pn. „Budowa boiska ze sztuczną trawą przy ul. R. w C. – Etap I”, oświadczenie burmistrza miasta C. o odstąpieniu od umowy wraz z potwierdzeniem jego odbioru przez wykonawcę inwestycji – spółkę K. sp. z o.o. oraz pisma kierowane do wykonawcy przed odstąpieniem od umowy nie wskazują w swej treści na istnienie i wysokość roszczeń przysługujących powodowej Gminie względem spółki K. sp. z o.o. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy dotyczącej realizacji zadania nr [...]. Zwrócić także należy uwagę, że również sama strona skarżąca potwierdza taką interpretację treści dokumentów załączonych do wezwania do zapłaty z dnia 11 października 2010 r., wprost wskazując w skardze kasacyjnej (k. 4 uzasadnienia skargi kasacyjnej), że dokumenty przedstawione gwarantowi nie określały wysokości roszczenia przysługującego powodowej Gminie względem wykonawcy – spółki K. sp. z o.o.

Odnosząc się do podniesionych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia art. 354 k.c. i art. 353¹ k.c. stwierdzić natomiast należy, że te nie mogą stanowić skutecznej podstawy kasacyjnej. Wbrew bowiem obowiązkowi wynikającemu z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. strona skarżąca nie przytoczyła w skardze kasacyjnej żadnego uzasadnienia przedmiotowych zarzutów. Tym samym te, jako wadliwie sformułowane w świetle powołanego przepisu k.p.c., nie podlegają rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy.

Z tych też względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji.